

ALDIKLARI EĞİTİMLE İLGİLİ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ALGI, GÖRÜŞ VE DEĞERLENDİRMELERİ

Murat Ataizi* - N. Serdar Sever*

ÖZET

Bu çalışmada, Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi lisans öğrencilerinin aldıkları eğitim ile Merrill'in öğretimin temel ilkelerinin ne kadar uyumlu olduğu araştırılmıştır. Merrill'in öğretimin temel ilkelerinin yanı sıra Kirkpatric'in eğitimi değerlendirme aşamaları da uyumlaştırılarak kullanılmıştır. Araştırmada öğrencilerle yüz yüze görüşülerek aldıkları eğitim hakkındaki görüşleri Merrill ve Kirkpatric'in modelleri doğrultusunda değerlendirilmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre üniversite giriş sınavında ilk üç tercihleri İletişim Fakültesi olan öğrencilerin derslerinde daha gayretli oldukları görülmektedir. Bununla birlikte bu öğrenciler, aldıkları derslerin büyük bir bölümünün gerçek dünya sorunları ile ilgili olmadığını ve buna bağlı olarak derslerin içeriklerinin yeniden gözden geçirilmesi gerektiğini söylemektedirler. Sınavlardan, ödevlerden, etkinlik ve projelerden yeterince geribildirim alamayan öğrenciler, uygulama ve öğrenilen bilgileri işe koşma ilkelerinin gerçekleştirilmesinin zorluğundan söz etmektedirler. Öğretim elemanlarının kendilerini geliştirmemesi ve eski bilgileri tekrar sunması öğrenciler tarafından olumlu algılanmamaktadır. Öğrenciler tarafından sözü edilen eksiklikler üniversite eğitiminin iyileştirilmesi, yeniden düzenlenmesi için bir fırsat olarak değerlendirilebilir. Bu fırsatı akademisyenler, yeni ders tasarımı yaklaşımları gibi bilimsel verileri işe koşarak değerlendirebilirler.

Anahtar Kelimeler: İletişim eğitimi, ders değerlendirme, yüksek öğretim, öğrenci doyumunu, öğretim tasarımı, öğretimin temel ilkeleri.

PERCEPTIONS, OPINIONS AND ATTITUDES OF STUDENTS TOWARD COMMUNICATION CURRICULUM

ABSTRACT

This study researched how education provided at Anadolu University, Faculty of Communication Sciences is parallel with Merrill's Basic Principles of Education. The study also incorporates Kirkpatric's education evaluation scheme along with Merrel's principles. Deep interview technique was utilised in the study so as to attain students' opinions on both models. Results of this study indicates that students whom they selected communication as a subject for their first, second and third choices are more keen as compare to others. Students also indicates that courses are not tied to real life settings therefore needs to be re-structured. Students comment on insufficient feedback from the homeworks and exams, thus lack of parctical experience and hands-on examples are not readily available for he students. Students further state that faculty member are not renewing themselves and their curricula and teaching materils are outdated. This is one

---

* Doç. Dr., Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi

prominent obstacle in the eyes of students and jeopardizes the faculty reputation. This may seem as an opportunity as well. Faculty may well use these findings for updating their curriculum and teaching aids, they may utilise new instructional design approaches for his purpose.

Keywords: Communication education, course assessment, tertiary education, student satisfaction, instructional design, first principles of instruction.

GİRİŞ

Türkiye’de iletişim eğitimi uzun bir süredir tartışılan, üzerinde yorumlar yapılan ve eleştirilen bir konudur. İletişim eğitimi vermek üzere Türkiye’de ilk olarak 1965 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakülte’sinde Basın Yayın Yüksek Okulu kurulmuştur (Altun 1995; Uzun 2007). Daha sonra, 1970’lerden itibaren Ankara ve İstanbul’un ardı sıra Marmara, Ege ve Gazi Üniversiteleri, 1975 yılından itibaren ise Anadolu Üniversitesi iletişim alanında eğitim vermeye başlamıştır. 1982 yılında söz konusu kurumlar Yükseköğretim Yasası kapsamında Basın Yayın Yüksek Okullarına dönüştürülmüş, 1992 yılından sonra da İletişim Fakülteleri olarak adlandırılmışlardır. Bu tarihten sonra farklı devlet üniversitelerinde iletişim bölümlerinin açılmasının yanı sıra 1997’den itibaren vakıf üniversitelerinde de iletişim eğitimi verilmeye başlanmıştır (Tokgöz 2003).

Türkiye Halkla İlişkiler Derneği’nin 2016 verilerine göre Türkiye, Türk Cumhuriyetleri ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde öğretim veren devlet, vakıf ve özel üniversitelerde 72 adet İletişim Fakültesi bulunmaktadır (<http://www.tuhid.org/yerli-iletisim-fakulteleri.html> 2016). İletişim alanının son derece dinamik bir alan oluşu, endüstrinin hızla gelişip çeşitlenmesi, gazeteciliğin değişime uğraması, reklamcılık ve halkla ilişkiler gibi sektörlerin gelişmesi iletişim eğitimine de yansımaktadır (Uzun 2007). Bunlara ek olarak 2000’li yıllarda giderek yaygınlaşan ve her geçen gün bir değişim ve yenilikle gelişen yeni medya araçları ve bunların yardımıyla yapılan iletişim süreçleri sektörde çalışan iletişimciler kadar iletişim eğitimi veren kurumları da zorlamaktadır. İletişim ortamlarındaki gelişmelerin ve yeniliklerin sayıları giderek artan İletişim Fakülteleri’nin ders programlarına yansımaları da, zaman alıcı program ve ders tasarım sürecini doğurmaktadır. 21. yüzyılın öğrenci profili yeni gelişen ortam ve teknolojilerinin işe koşulmasını zorunlu kılmaktadır. Bu nedenlerle Türkiye’de iletişim eğitiminin düzenli olarak değerlendirilmesi ve bu değerlendirme sonuçlarına bağlı olarak yeni öğretim programlarının ve derslerinin tasarlanması ve geliştirilmesi iletişim eğitiminin geleceği açısından zorunluluk oluşturmaktadır. Yapılacak değerlendirme ve bunlara bağlı olarak geliştirilecek ders programlarının ve derslerin 21. yüzyıl iletişim öğrencilerinin gereksinimleri doğrultusunda içerik açısından yeni iletişim paradigmalarına, tasarım ve geliştirme açısından da öğretim tasarım kuram ve paradigmalarına uyumlu olması gerekmektedir.

Merrill (2002) *First Principles of Instruction* “Öğretimin Temel İlkeleri” isimli makalesinde çeşitli öğretim tasarımı kuramlarını araştırarak farklı kuramların ortak noktalarını bulmaya çalışmış ve bu ortak noktalardan hareketle reçete biçiminde ilkeler ortaya koymaya çalışmıştır. Merrill’in ortaya koyduğu ilkeler (2002: 43):

1. Öğrenenler gerçek dünya sorunları ile çalıştıklarında öğrenme gerçekleşir.
2. Varolan bilgi yeni bilginin temeli olarak işe koşulduğunda öğrenme gerçekleşir.
3. Yeni bilgi öğrenene kanıtlandığı zaman öğrenme gerçekleşir.
4. Yeni bilgi öğrenen tarafından uygulandığında öğrenme gerçekleşir.
5. Yeni bilgi öğrenenin dünyası ile bütünleştirildiğinde öğrenme gerçekleşir

Merrill öğretimin temel ilkelerini araştırırken, ortaya koyduğu beş temel ilkeyi yansıtan farklı araştırmacıların çalışmalarını incelemiştir. Bu çalışmalar: *Vanderbilt Öğrenme Teknolojileri Merkezi'nin Star Legacy* çalışması, *Andre'nin 4-Mat by McCarthy* örneği, *Andre'nin instructional episodes* adlı çalışması, *Gardner'in multiple approaches to understanding* isimli araştırması, *Nelson'un collaborative problem solving* araştırması, *Jonassen'in constructivist learning environments* isimli modeli ve *Schank'in learning by doing* isimli araştırma ve modelleridir (Merrill 2002: 1). Bu çalışmalarının tümünde öğretimin temel ilkelerini gözlemek ve ayrıntılarını bulmak mümkündür, çünkü öğrenenler gerçek dünya sorunlarını uygulayarak, bütünleştirerek, kanıtlarla ve yeni bilginin temeli olarak görmekte ve öğrenmektedirler. Tüm bu çalışmaların temelinde de öğrenenin sürece doğrudan katılımı ile öğrenmenin gerçekleştiğini anlamaktayız.

Bu araştırmada üniversitede verilen derslerin tasarım sürecine değil sonucuna, diğer bir deyişle öğrencilerin öğretimin niteliğini nasıl değerlendirdiğine odaklanılmıştır. Frick ve arkadaşları (2009) benzer bir çalışmayı Indiana Üniversitesinde okuyan 140 lisans öğrencisi ile yapmıştır. Frick ve arkadaşları çalışmalarında Kirkpatric'in, daha çok örgün olmayan işletmelerde eğitimin değerlendirilmesinde kullanılan, dört aşamalı modelini de kullanmışlardır.

Bu çalışmada da Merrill'in öğretimin temel ilkelerininin yanı sıra Kirkpatric'in eğitimi değerlendirme aşamaları uyumlaştırılarak kullanılmıştır. Kirkpatric'in eğitimi değerlendirme modeli; 1. aşama olarak öğrenenin eğitim programına karşı doyumu 2. aşama öğrenmesi 3. aşama öğrenmenin transferi (başka sorun durumlarına aktarılması) ve 4. aşama olarak öğrenmenin etkisi (sonucu) kullanılmıştır. Frick ve arkadaşlarının 9 maddede geliştirdikleri ve bilgisayar yardımı ile sordukları sorunların aksine, bu çalışmada öğrencilerle yüz yüze görüşülerek aldıkları eğitim hakkındaki görüşleri Merrill ve Kirkpatric'in modelleri doğrultusunda değerlendirilmiştir. Bu nedenlerle, araştırmanın sorununu Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi lisans öğrencilerinin

aldıkları eğitimin Merrill'in öğretimin temel ilkeleri ile ne kadar uyumlu olduğu konusu oluşturmaktadır.

2. YÖNTEM

Araştırmada katılımcılardan daha derinlemesine bilgi toplamak için görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. Görüşme belli bir konuda katılımcının görüş, düşünce ve bilgilerini görüşme formu aracılığıyla konuşarak alınmasıyla verilerin toplandığı yöntemdir. Görüşme genellikle nitel araştırmalarda kullanılan en önemli veri toplama yöntemlerinden birisidir. Görüşme tekniği, bireylerin çeşitli konulardaki bilgi, düşünce, tutum ve davranışları ile bunların olası nedenlerinin öğrenilmesinde en kestirme yol olarak kullanılmaktadır (Karasar 1999: 166).

Çalışmada İletişim Bilimleri Fakültesi İletişim Tasarımı ve Yönetimi Bölümü'nde 53 dördüncü sınıf (8. yarıyıl) öğrencisi ile yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerde araştırmacılar tarafından Merrill ve Kirkpatric'in modelleri doğrultusunda geliştirilen ve bağımsız iki fakülte üyesi tarafından önceden uygunluğu değerlendirilen 10 açık uçlu, öğrenciler tarafından daha önce alınan ve halen alınmakta olan derslerle ve öğretimle ilgili soru öğrencilere sorulmuştur. Bu görüşmeler ses kayıt cihazı ile kaydedilmiş ve her görüşme yaklaşık 30 dakika sürmüştür. Görüşmeler toplam 2 hafta, 10 işgünü devam etmiştir. Görüşmeler deşifre edilerek 102 sayfalık veri metni oluşturulmuştur. Veriler soru ve öğrenci bazında çözümlenerek değerlendirilmiş ve sonuçlar oluşturulmuştur.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırmacılar tarafından Merrill ve Kirkpatric'in modelleri doğrultusunda geliştirilen ve bağımsız iki fakülte üyesi tarafından önceden uygunluğu değerlendirilen 10 açık uçlu, öğrenciler tarafından daha önce alınan ve halen alınmakta olan derslerle ve öğretimle ilgili, öğrencilere sorulan sorulara verilen yanıtların çözümlemelerine yer verilmiştir.

3.1.1.Soru Değerlendirme

"Derslerin ödev, proje, etkinlik ve diğer çalışmalarında gayretliydim ve başarılı oldum." sorusuna öğrenciler genel olarak gayretli oldukları cevabını vermişlerdir ve derslerde edindikleri tecrübelerin faydalı olacağını düşünmektedirler. Toplam 53 öğrenciden 23'ü gayretli olduklarını ve bu gayretleri ile başarıya ulaştıklarını söylemektedirler. 14 öğrenci orta düzeyde gayret gösterdiklerini, derslerine göre gayret durumlarında değişim yaşandığını söylemektedirler. İlgilerinin yüksek olduğu derslerde gayret oranlarının arttığını ilgilerinin daha düşük düzeyde olduğu derslerde ise gayretlerinin de düştüğünü söylemektedirler. Öğrencilerden 16'sı az gayretli olduklarını ya da hiç gayret göstermediklerini

söylemektedirler. Bunu da bölüme olan ilgisizliğe, herhangi bir işte çalışıp derslere yoğunlaşamamaya, bazı derslerin birinci yarı yıldan itibaren sekizinci yarı yıla kadar birbirlerini tekrar ettiği görüşüne bağlamaktadırlar. Gayretli ve orta gayretli öğrenciler genel olarak bölümü kendi istedikleri için tercih ettiklerinden bahsetmektedirler. Ayrıca ilgi alanları olan derslerde daha gayretli olduklarını söylemektedirler. Az gayretli ya da hiç gayretli olmayan öğrenciler ise okudukları bölüme alışamama, bir işte çalışma ve uyum sağlayamama, teknik bilgi eksiklikleri ve bazı derslerin tekrar ettiği görüşünde bulunmaktadır.

Kendisini az gayretli ya da hiç gayretli olmayan olarak gören öğrencilerden birisinin söylediklerinde *“Gayretli değildim. Çünkü daha çok aslında şöyle söyleyebilirim bunu; İletişim Fakültesi’ne gelirken ben daha çok sinema teknik eğitimin ön planda olacağını tahmin ediyordum ama girdiğimde daha çok kuramsal derslerle karşılaştım özellikle ilk sene. Bu kuramsal dersler de tek aslında hani Frankfurt Okulu’nun kuramcıları ve onun etrafında gelişen dersler ve fikirleri etrafında kendini tekrar eden dersler haline dönüyordu.”* İfadeleri yer almaktadır.

3.2.2. Soru Değerlendirme

“Aldığım ve almakta olduğum dersler benim için çok öğretici idi?” sorusuna toplam 53 öğrenciden 7’si tamamen öğretici olduklarını söylemişlerdir. Orta düzeyde öğretici olduğunu söyleyen öğrenci sayısı 32’dir. Az öğretici idi ya da hiç öğretici değildi şeklinde yanıt veren öğrenciler ise 14 kişidir.

Öğrencilerin tüm lisans dönemi boyunca almış oldukları derslere öğretici olarak bakan öğrenciler, bölümleri kendi istekleri doğrultusunda seçmiş olduklarından ve teori temelli ders almaktan memnun olan öğrencilerdir. Orta seviyede öğretici bulan öğrenciler ise daha çok seçici davranan ve ilgi alanlarının odağında olan dersleri öğretici olarak bulmakta, olmayanları ise öğretici olarak bulmamaktadır. Yine aynı şekilde dersi veren öğretim üyesinin dersi işleyiş biçimi de bu noktada etkili olmaktadır. Ayrıca dersleri orta düzeyde öğretici bulan öğrenciler bazı alan derslerinin ve seçmeli derslerin birbirini tekrar etmesinden yakınmaktadırlar. Bir öğrencinin derslerle ilgili değerlendirmesinde *“Zorunlu dersler çok sık tekrara düşüyor. O konuda hem fikrim. Sürekli dersler değişiyor ama içeriği hep sabit”* ifadesi bulunmaktadır. Tüm dersleri öğretici olarak bulmayan öğrenciler ise derslerde teorik içeriklerin olmasından ve iş hayatına ilişkin uygulamaya yönelik içerikler sunulmamasından yakınmaktadırlar. Ayrıca bu öğrenciler seçtikleri bölümün kendilerine uygun olmadığını da söylemektedirler.

3.3. 3. Soru Değerlendirme

“Aldığım derslerden memnunum.” sorusuna toplam 53 öğrenci yanıt vermiştir. Bu öğrencilerden 7’si derslerden oldukça memnun olduklarını, 30’u derslerden

orta derecede memnun olduklarını ve 16'sı derslerden az memnun olduklarını ya da hiç memnun olmadıklarını belirtmişlerdir.

Aldığı derslerden memnun olan öğrencilerin geneli bölüme olan ilgilerinin yüksek olması ve özellikle istedikleri seçmeli derslerde edindiklerini örnek göstererek memnun olduklarını dile getirmektedirler. Aldığı derslerden orta derecede memnun olan öğrenciler zorunlu derslerin birbirini tekrar etmesi, bazı derslerin öğretim üyelerinin ders işleme biçimini eleştirmektedirler. Bundan dolayı derslerin tümünden aynı doyumunu elde edememektedirler. Fakat seçmeli derslere olan ilgilerinden dolayı orta derece memnun olduklarını ifade etmektedirler. Bir öğrenci ifadesinde *"Evet derslerin beni geliştirdiğini düşünüyorum biraz daha ama bir yere kadar geliştirdi sonrasında birbirini tekrar etmeye başladı. Özellikle bir iki ders hep birbirini tekrar etti. Yerine biraz daha uygulamalı dersler olsa daha iyi olurdu."* şeklinde ders tekrarları ile ilgili yorumda bulunmuştur. Aldığı derslerden hiç memnun olmayan öğrenciler ise, derslerde farklı beklentilere sahip olduklarını ya da bölüme olan inançlarını yitirdiklerinden dolayı aldıkları derslerden memnun olmadıklarını ifade etmektedirler. Ayrıca bu öğrenciler, bir işte çalışmanın getirdiği zorunluluklar ile derslere katılamadıklarını ya da ders içerisinde oluşturulan gruplara uyum sağlayamadıklarından dolayı da derslerden hiç memnun olmadıklarını söylemektedirler.

3.4. 4. Soru değerlendirme

"Aldığım derslerde Aldığım dersleri değerlendirdiğimde derslerin yüzde .... sı iyidi, yüzde ..... sı ortaydı ve yüzde ..... sı yetersizdi." sorusuna toplam 53 öğrenci yanıt vermiştir. Bu ifadeye aldığı dersleri iyi olarak nitelendiren öğrencilerin yanıtlarına göre yüzdelik değerleri incelendiğinde 53 öğrencinin (%31,76)'sı iyi olarak değerlendirmede bulunmuşlardır. Orta olarak nitelendiren öğrencilerin yanıtlarına göre yüzdelik değerleri incelendiğinde 53 öğrencinin (%32,78)'i orta olarak değerlendirmede bulunmuşlardır. Aldığı dersleri yetersiz olarak nitelendiren öğrencilerin yanıtlarına göre yüzdelik değerleri incelendiğinde 53 öğrencinin (%35,46)'sı dersleri yetersiz olarak değerlendirmede bulunmuşlardır.

Bir öğrenci ile araştırmacı arasında geçen diyaloga baktığımızda:

"Öğrenci x: İlk iki sınıfı çöpe atarsak yüzde ellisi geri kalan iki sene oluyor. Yani en iyi ihtimalle yüzde 50'si."

Araştırmacı: Yüzde 50'si iyi miydi?

Öğrenci x: Evet en iyi ihtimalle."

Araştırmacı: Yüzde 50'si iyiydi geriye orta ihtimalle ne kadar kalıyor?

Aldıkları Eğitimle İlgili Üniversite Öğrencilerinin Algı...

Öğrenci x: Gerisi kötüydü.

Araştırmacı: Ortası yok.

Öğrenci x: Ortası yok ya iyiydi ya kötüydü."

şeklinde aldığı dersleri yüzdeler olarak değerlendirmiştir.

3.5. 5. Soru Değerlendirme

"Aldığım derslerin gerçek dünya problemleri ile ilişkilendirildiğini düşünüyorum / düşünmüyorum." sorusuna öğrenciler genel olarak "orta düzeyde" cevabını vermişlerdir ve aldıkları derslerin bazılarında gerçek dünya problemleri ile ilişkilendirilme durumu söz konusu iken bazılarında bu noktada eksiklik olduğunu düşünmektedirler. Toplam 53 öğrenciden 29 öğrenci bu konuya orta düzeyde yanıtını vermiş ve ders içeriklerinin gerçek dünya problemleri ile ilişkilendirilmesi durumunun dersten derse yani dersi veren hocaya göre farklılık gösterdiğini söylemektedirler. Bu gruba en yakın grup olarak 16 öğrenci aldıkları derslerin genel olarak gerçek dünya problemleri ile ilişkilendirilmeden ilerlediğini, çoğu zaman verilen örneklerin çok eski kaldığını hatta bazı hocaların bu eski örnekleri farklı derslerinde de aynı şekilde verdiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerden 8'i ise aldıkları derslerin gerçek dünya problemleri ile ilişkilendirildiğini, ders içeriklerinin güncel örnekler aracılığıyla gerçek dünya problemleriyle bağlantılı hale getirildiğini söylemektedirler. Bu ilişkiyi belirli birkaç hocanın kurduğunu ve bunu verdikleri tüm derslerde yaptıklarını belirtmektedirler. Ayrıca gerçek dünya ile ilişkilendirilen derslerde dahi kimi zaman ilk ya da ikinci sınıfta verilen bir örneğin ve bu sayede kurulan ilişkinin ilerleyen yıllarda da eş deyişle üçüncü ya da dördüncü sınıfta da aynı şekilde verilebildiğini dile getirmektedirler. Güncel problemlerle ilişkilendirilen derslere karşı motivasyonlarının daha yüksek olacağını söylemekle birlikte, bu ilişkilendirmenin kimi zaman yalnızca sınavlarla sınırlı kaldığını belirtmektedirler.

Aldıkları derslerin gerçek dünya problemleri ile kısmen ilişkilendirildiğini düşünen bir öğrenci, görüşlerini "Evet bazı derslerde düşünüyorum. Küreselleşme ondan sonra işte son aldığım bir ders vardı. Mesela bu derste dünya problemleri ile kapitalizm vs. gördüm hani bunu gerçeğe örtüştüğünü gördüm ama bazı derslerde hiç hiç görmedim. Hatta yıllarımı kaybettirdi bana o dersler. Öyle söyleyeyim." şeklinde ifade etmiştir.

3.6. 6. Soru Değerlendirme

"Aldığım derslerde yeni bilgiler edindim" sorusuna araştırmaya katılan öğrencilerin çok büyük bir bölümü olumlu yanıt vermiştir. Toplam 53 öğrenciden 38'i aldığı

derslerden yeni bilgiler edindiğini düşünürken 15'i orta düzeyde yanıt vermiştir. 53 öğrencinin tamamından aldığı derslerden yeni bilgiler edinmediğini düşünen olmamıştır.

Aldığı derslerden yeni bilgiler edindiğini düşünen grupta yer alan katılımcılar bu noktadaki düşüncelerini daha çok orta öğretim müfredatından sonra ilk kez üniversitede bu alanda bilgi sahibi olmaya başlamalarıyla ilişkilendirerek dile getirmişlerdir. Aldığı derslerden yeni bilgiler edinme noktasında görüşlerini orta düzeyde şeklinde ifade eden öğrenciler ise bu görüşlerini daha çok aynı hocanın farklı derslerde dahi aynı slayt üzerinden aynı içeriği aktarmaya çalıştığını ve üniversitedeki ilk yıllarından son yıllarına kadar kendini tekrar eden bir yapının içinde bulmaları şeklinde temellendirmektedirler.

Aldığı derslerden yeni bilgiler edindiğini düşünen grupta yer alan bir öğrenci görüşlerini *"Diyebiliyorum hocam. Aldığım hemen hemen bütün derslerde, aldığım derslerin %80'inde belki de daha fazlasında yeni bilgi edindim hocam kendimi geliştirdim. Önerilen kitapları okudum ya da okumaya çalıştım. Elimden geldiğince. Ben faydalı olduğumu düşünüyorum hocam, geliştirdiğini düşünüyorum."* şeklinde ifade etmiştir.

3.7.7. Soru Değerlendirme

"Ders aldığımız akademisyenlerin yeterlilik düzeylerini değerlendirir misiniz?" sorusuna katılımcıların büyük çoğunluğu orta düzeyde yanıtını vermiştir. Toplam 53 katılımcının 27'si orta düzey yanıtını vermiş ve bu yanıtlarını *"hocadan hocaya fark var"* şeklinde ifadelendirmişlerdir. Bu görüşü savunan öğrenciler genel olarak bazı akademisyenlerin yeterlilik noktasında hiçbir eksikliklerini görmediklerini, sordukları tüm sorulara yanıt alabildiklerini ve farklı derslerde akademisyenlerin tekrara düşmediklerini ancak bazı akademisyenler için yeterlilik durumunda ciddi sıkıntılar gözlemlediklerini söyleyerek açıklamaya çalışmışlardır. Bu gruba en yakın grup olarak 22 öğrenci akademisyenlerin az yeterli olduğunu ya da hiç yeterli olmadığını düşünmektedirler. Bu görüşü dile getiren öğrenciler bu kapsamda değerlendirdikleri akademisyenlerin sürekli aynı şeyleri anlattıklarını aynı hocadan birinci sınıfta aldıkları derste de dördüncü sınıfta aldığı derste de aynı içerikten bahsedildiğini, aynı örneklerin verildiğini söylemektedirler. Akademisyenlerin yeterliliği noktasında sadece 4 öğrenci olumlu görüş belirtmiştir. Bu öğrenciler ders aldıkları tüm akademisyenlerin gayet yeterli, alanlarına hakim hocalar olduklarını ifade etmektedirler. Ayrıca genel olarak ders aldıkları akademisyenlerin yeterliliklerini gerek orta gerek gayet yeterli bulan öğrenciler akademisyenlerin yeterliliklerinin yanı sıra aktarma konusunda ciddi sıkıntılar yaşandığından söz etmektedirler.

Ders aldığı akademisyenlerin yeterlilik düzeyini orta düzey şeklinde değerlendiren bir öğrenci görüşlerini *“Yani ders aldığım akademisyenleri yani üçe bölerek değerlendirebilirim. Gerçekten çok bilgili olup yani akademik olarak eğitiminin tezi olmadığı için bunu aktaramayanlar var. Gerçekten çok iyi bir akademisyen ve çok iyi bir şekilde aktaranlar, dersi dinlerken tatmin olup çok öğrendiklerim var. Bir de kasıtlı olarak yani kolayca kaçmak için gelmemek için, uğraşmamak için, başından savmak için bir şekilde geçiştirenler var.”* şeklinde ifade etmiştir. Orta düzey şeklinde değerlendirilebilecek bu ifadede öğrenci gözünden 3 farklı tip akademisyenden bahsedildiğinden burada yer verilmesi uygun görülmüştür.

3.8. 8. Soru Değerlendirme

“Aldığımız derslerde ders hocaları yeterince geribildirim vererek hatalarımızı düzeltmede yardımcı oldu mu?” sorusuna katılımcıların büyük çoğunluğu yeterince geribildirim alınmadığı ve bu nedenle de doğru ya da yanlışlarını tam olarak öğrenemeden dersi tamamladıkları şeklinde yanıt vermişlerdir. 53 öğrenciden 28’i hocalardan yeterince geribildirim alamadığından hatalarını düzeltme fırsatı bulamadığını belirtmişlerdir. Bu öğrenciler genellikle ancak dersin hocasına sorduğunda geribildirim alınabildiğini onun dışında doğrudan hoca kaynaklı bir geribildirim söz konusu olmadığını söylemektedirler. Ayrıca bu öğrenciler sadece yaptıkları sunumlar esnasında anlık geribildirim alabildiklerini bu geribildirimlerinde sınıf ortamında olmasından dolayı genellikle olumlu gerçekleştiğini ve bu nedenle de hatalarını net bir şekilde fark edemediklerini belirtmektedirler. 21 öğrenci bu soruya orta düzeyde yanıtını vermişlerdir. Bu öğrenciler genel olarak bazı hocalarından geribildirim alabilirken bazılarında öğrenim hayatları boyunca tek bir geribildirim dahi alamadıklarını belirtmektedirler. 4 öğrenci ise hocalarından geribildirim alma noktasında herhangi bir sıkıntı yaşamadıklarını ve bu geribildirimler aracılığı ile de hatalarını fark edebildiklerini söylemektedirler.

Hocalardan yeterince geribildirim alamadığından hatalarını fark edemediğini belirten bir öğrenci bu konudaki görüşlerini *“Hayır, düşünmüyorum genel olarak yüz yüze ödevimiz hakkında tartıştığımız bu güne kadar bir tek hoca vardı. 4. sınıftayız bir tek hocadan sanırım böyle bir geribildirim aldık o konuda çok yetersiz buluyorum fakülteyi. Bu zorla yaptırılan anketlerle buna sahip olunamayacağını düşünüyorum. Zaten onları ciddiye almıyorsun. O anda bir işimiz oluyor, bir sınav notunda ya bir şeye ulaşmaya çalışıyoruz transkripte veya bir şeye zorla yaptırılan anketlerle bu şekilde bir başarıya ulaşılabileceğini düşünmüyorum.”* şeklinde ifade etmiştir.

3.9. 9. Soru Değerlendirme

“Derslerde öğrendiklerinizin ne kadarını okul dışında (iş hayatında vb.) kullanabileceğinizi düşünüyorsunuz?” sorusuna katılımcılar genel olarak orta düzeyde yanıtını vermişlerdir. 53 öğrenciden 33’ü derslerde öğrendiklerini iş

hayatlarında kullanabileceklerini söylemektedirler. Ancak görüşünü bu şekilde belirten öğrenciler öğrenim hayatlarındaki uygulamalı derslerin eksikliğinden ve zorunlu staj olmayışından öğrendikleri her şeyi iş hayatlarında uygulama noktasında sıkıntı yaşayacaklarını ya da herhangi bir iş ortamında bulunmadıklarından öğrendiklerinin ne kadarını kullanabileceklerini tam olarak bilemediklerini söylemektedirler. Uygulamalı ders sayısındaki artışın ve zorunlu staj uygulamasının başlamasının derslerde öğrendiklerini iş hayatlarında kullanma noktasında kendilerine olumlu katkıları olacağını düşünmektedirler. Öğrencilerden 14'ü derslerde öğrendiklerini iş hayatlarında kesinlikle kullanabileceklerini ifade etmişlerdir. Bu öğrenciler ileride yapacakları iş ile ilgili eğitim aldıklarını haliyle iş hayatlarında okulda öğrendiklerini rahatlıkla kullanabileceklerini ve öğrendiklerinin iş hayatlarında çok işlerine yarayacaklarını düşünmektedirler. 6 öğrenci ise derslerde öğrendiklerini iş hayatlarında kullanabileceklerini düşünmemektedirler. Bu öğrenciler düşüncelerini daha önce farklı kurumlarda yaptıkları stajlarda derslerde öğrendiklerini çok fazla kullanamadıklarını belirterek temellendirmektedirler. Bu öğrencilere göre, iş dünyasının pratikleriyle okulda öğrendikleri bütünüyle birbirinden farklı olduğundan öğrendiklerini iş hayatlarında kullanabilme ihtimalleri çok düşük düzeyde kalmaktadır.

Derslerde öğrendiklerinin ancak belirli bir kısmını iş hayatında kullanabileceğini belirten bir öğrenci görüşünü *"Yani onu da yüzdeye vurursam yüzde otuzunu kırkını. Ona şöyle bir örnek vereyim; fotoğrafçılık dersi aldım şu an tamamen bütün teorik bilgileri biliyorum, kafam onlarla dolu. Yeni bir fotoğraf makinesi aldım ama kullanamıyorum."* şeklinde ifade etmiştir.

3.10. 10. Soru Değerlendirme

"Şimdiye kadar konuştuğularımıza eklemek istedikleriniz var mı?" sorusuna katılımcılar hemen hemen herşeyin sorulduğunu söyleyerek eğitim kalitesinin artırılması gerekliliğinden söz etmişlerdir. Eğitim sisteminin ve iletişim fakültesinde ders veren hocaların kendilerini daha fazla geliştirmeleri gerektiğine vurgu yapmışlardır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre üniversiteye giriş sınavında ilk üç tercihleri İletişim Fakültesi olan öğrencilerin diğerlerine göre derslerinde daha gayretli olduklarını görülmektedir. Giriş sınavında orta ve ortanın sonunda tercihleri İletişim Fakültesi olan öğrenciler ise derslerinde daha az gayretli olduklarını söylemektedirler. Öğrenciler genel olarak derslerin orta düzeyde öğretici olduğunu söylerken, iş hayatında uygulamaya yönelik derslerin azlığından şikayet etmektedirler. Öğrencilerin derslerden memnun olmama durumları hiç de azımsanacak oranda değildir. Bu duruma neden olarak da

farklı derslerin birbirlerini içerik olarak tekrar etmesini göstermektedirler. Derslerin amacına ulaşamama ya da öğrenciler tarafından yetersiz olarak değerlendirilmesi de anlamlıdır. Öğrenciler, derslerin yaklaşık üçte birlik bölümünü yetersiz olarak değerlendirmektedirler. Merrill (2002)'in ilkerinden birincisi olan "öğrenenler gerçek dünya sorunları ile çalıştıklarında öğrenme gerçekleşir" varsayımına fakültede verilen derslerin çok azı ulaşmış durumdadır. Öğrenciler derslerde yeni bilgiler edindiklerini söylerken, lise eğitiminden sonra hiç bilmedikleri konularda ders aldıkları için onlara bilgilerin yeni gibi gelmesini vurgulamaktadırlar. Öğrenciler, aynı zamanda, ders veren akademisyenlerin yeterliklerini de sorgulamaktadırlar. Yarıya yakın akademisyenin yeterliğini uygun bulmayan öğrenci görüşleri bu durumun da ivedilikle sorgulanması gerekliliğini gündeme getirmektedir. Geribildirim alamamak da önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Sınavlardan, ödevlerden, etkinlik ve projelerden yeterince geribildirim alamayan öğrenciler sisteme karşı sitemlerini bireysel olarak dile getiremediklerinden söz etmektedirler. Yine Merrill (2002)'in uygulama ve öğrenilen bilgileri işe koşma ilkeleri öğrenciler tarafından gerçekleştirilememektedir.

Glenn (2007)'e göre öğrenciler tarafından derslerin ve öğretim elemanlarının değerlendirilmesi doğru bir sonuç vermeyebilir ancak bu değerlendirme çalışmaları düzeltilebilir ve iyileştirilebilir. Frick ve arkadaşları (2009) tarafından Indiana Üniversitesi'nde okuyan 140 lisans öğrencisi ile yapılan çalışmada da benzer sonuçlar elde edilmiştir, ancak bu çalışmaya farklı fakültelerde okuyan öğrenciler katılmışlardır. İki farklı ülkede benzer sonuçların alınması manidardır. Konu ile ilgili araştırmalar ülke genelinde, iletişim fakülteleri özelinde daha fazla katılımcı öğrenci ile yapılabilir çünkü bu çalışmanın nitel bir boyutta olması genellenebilirlik olgusunu içinde barındırmamaktadır. Araştırmaya farklı boyutlar eklenerek, nitel ve nicel yeni değerlendirmelerin yapılması üniversitelerde eğitim kalitesinin artırılmasına yararlı katkılarda bulunabilir.

KAYNAKÇA

Altun A (1995) Türkiye'de Gazetecilik ve Gazeteciler, Çağdaş Gazeteciler Derneği Yayınları, Ankara

Frick T W, Chadha R, Watson C, Wang Y ve Green P (2009) College Student Perceptions of Teaching and Learning Quality. Educational Technology Research and Development, 57(5), 705-720.

Glenn D (2007) Method of Using Student Evaluations to Assess Professors is Flawed But Fixable, 2 Scholars Say. Chronicle of Higher Education Daily, Retrieved May, 29, 2007.

Karasar N (1999) Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler, Nobel Yayınevi, Ankara.

Merrill M D (2002) First Principles of Instruction. Educational Technology Research and Development, 50(3), 43-59.

Tokgöz O (2003) Türkiye’de İletişim Eğitimi: Elli Yıllık Bir Geçmişin Değerlendirilmesi, Kültür ve İletişim, 6(2), 7-32.

Uzun R (2007) İstihdam Sorunu Bağlamında Türkiye’de İletişim Eğitimi ve Öğrenci

Yerleştirme, İletişim Kuram ve Araştırma, 25, 117-134.

<http://www.tuhid.org/yerli-iletisim-fakulteleri.html> erişim tarihi: 24.11.2016.